

informerer

Nr 6- 2009

Mosaikk

En veileder om typer og bruksområder

Av Arne Nesje, SINTEF Byggforsk
Sekretariatsleder i Byggkeramikforeningen.

Mosaikk var opprinnelig en flatedekorasjon som er satt sammen av små biter av stein, keramikk eller glass i forskjellige farger som til sammen dannet bilder. Etter hvert ble det benyttet som et overflateprodukt for golv og vegger. I dag brukes det som et vanlig benyttet overflateprodukt. Mosaikk er spesielt anvendelig der man skal lage kurver, buer og formasjoner. Artikkelen gir litt innblikk i ulike mosaikktyper og bruksområder.

Mosaikktyper.

Keramikkmosaikk: Keramikkmosaikk lages på samme måten som keramiske fliser. De monteres enten på netting på baksiden eller med papir eller plastfolie på framsiden

Glassmosaikk: Disse produktene lages av glass. Størrelsen varierer fra 10 x 10 mm og oppover. Glassmosaikk fåes i nesten alle farger. Overflaten kan være blank eller matt. Glasset kan enten produseres gjennomfarget eller det er gjennomsiktig med et farget belegg på baksiden som skaper fargen. Det sistnevnte benevnes også *krystallmosaikk*. Tykkelsen varierer noe, men de fleste typer produseres fra ca 4 til 8 mm.

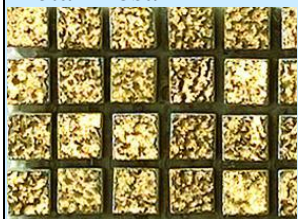

Natursteinsmosaikk: Naturstein som er nøyaktig skjært til brikker og monteres enten på netting eller folie.

Elvesteinsmosaikk: En variant av natursteinsmosaikk der strand- eller elvestein i ulike størrelser er limt på netting.

Bilde 1: I verdens historiske bygninger finner vi unike kunstverk laget i mosaikk. (Topkapi- Sultanpalasset i Istanbul) I dag betraktes mosaikk som et moderne og tidløst materiale.

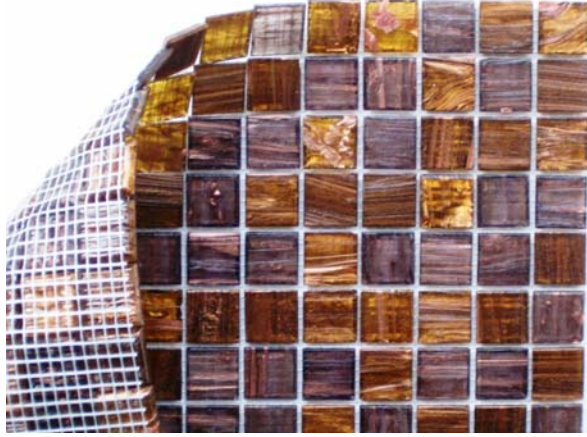
Tabell 1: Mosaikktyper, egenskaper og bruksområder

Produkter	Framstilling	Egenskaper	Bruksområder
<p>Mosaikk</p> 	<p>Brikker med sidekanter under 100 mm × 100 mm</p> <p>De produseres i mange størrelser og varianter av samme råstoffer som vanlige keramiske fliser..</p>	<ul style="list-style-type: none"> – God sklisikkerhet – Samme tekniske egenskaper som større flisformater – Lette å forme til kledning av buete flater – Høy slitasje- og ripestyrke 	<ul style="list-style-type: none"> – Brukes som kledning og utsmykning på de fleste overflater innvendig – Utvendig kan de brukes der det er moderat vannpåkjenning – Kan også benyttes på bade- og dusjarealer
<p>Glassmosaikk</p> 	<p>Framstilles av glass. Fås i nesten alle farger. Glasset kan enten produseres gjennomfarget eller gjennomskinnelig med et farget belegg på baksiden. Overflaten kan være blank eller matt. Tykkelsen varierer noe, men de fleste typer produseres fra ca. 4–8 mm.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Moderat ripestyrke – Vannopptaket er tilnærmet lik null, noe som stiller krav til spesiallim og spesialutførelse for å oppnå vedheft. 	<ul style="list-style-type: none"> – Innvendige overflater – Glasskunst – Glassfliser på golv blir ripete med tiden om de ligger i gangsoner hvor kvartsholdig sand kan forekomme.
<p>Metallmosaikk</p> 	<p>Framstilles av keramikk eller glass med et pålimt belegg av gull, stål eller annet metall</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Moderat ripestyrke. 	<ul style="list-style-type: none"> – Innvendige overflater som kjøkkenbenker eller lignende – Noen typer kan brukes i våtområder
<p>Natursteinsmosaikk</p> 	<p>Lages av ulike natursteinstyper, både skifer, marmor og granitt. Overflaten kan ha ulike sliping eller poleringsgrader.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Slitasjestyrken varierer med steintypen. – Ulike sklisikkerhetsklasser kan velges. 	<ul style="list-style-type: none"> – Brukes på golv og vegger – Inn og utvendig
<p>Rullesteinsmosaikk (pebbelstone)</p> 	<p>Lages av runde strand- eller elvesteiner som limes opp på netting og leveres i kvadratiske flak. Stein størrelsen vil variere</p>	<ul style="list-style-type: none"> – God sklisikkerhet. – Noe tung overflate å rengjøre. – Ikke egnet der det er kjørende trafikk 	<ul style="list-style-type: none"> – Benyttes i gangarealer, søyler mm – Kan også benyttes på bade- og dusjarealer

Eksempler produkter og bruksområder.

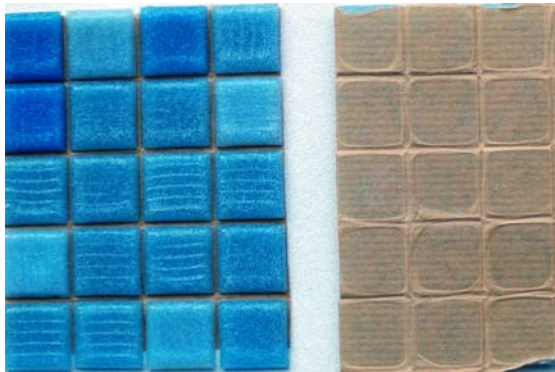
Glassmosaikk på netting.

Brusområde: Velegnet i alle tørre arealer som for eksempel vegger.

Gjennomfarget glassmosaikk med papirfront.

Brukes i vannpåkjennte områder som dusjområder, badstuer mm.

Baksiden

Papir frontside

Knappemosaikk.

Glassbrikkene er her satt i lim og fugemasse som kunst på søyle.

Brukes som dekorativ elementer.

Mosaikk i innredninger

Mosaikken er her formet som en servant på underlang av ekspandert polystyren.

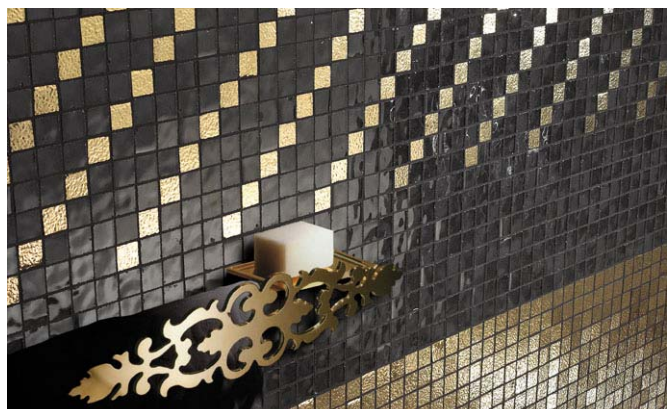
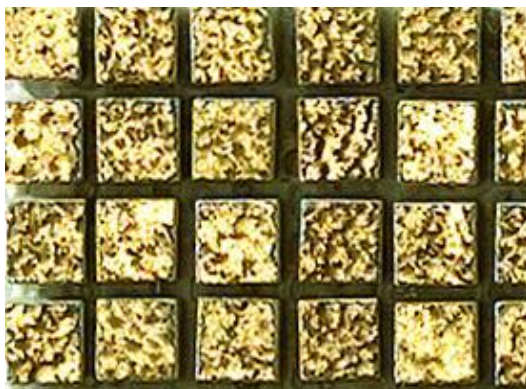
”Dot-mounted” eller ”punkt-limt” mosaikk.

Egner seg godt på alle våte og tørre flater. De fire elastiske ”limpunktene” på kantene gir ens fugeavstand og man slipper netting eller papir på bak- eller forside.

Metallmosaikk

”Eksklusiv” mosaikk for områder der de ikke utsettes for mye mekanisk eller kjemisk påkjenning.

Rullesteinsmosaikk.

Brukes mest på golv som dekorativt element og gir en ujevn overflate.

Natursteinsmosaikk

Egner seg på både golv og vegger.

Nyttige råd ved valg av ulike mosaikktyper.

- Velg keramikkmosaikk framfor glass der hvor det er risiko for harde slag og støt. Glass knuses lettere enn keramikk.
- Velg tykke mosaikktyper hvis de skal brukes på golv med mye belastning. De er mer robuste mot knusning enn de tynneste kvalitetene.
- Velg helst keramikkmosaikk med papir eller folie på framsiden hvis det skal brukes i svømmebassenger eller spa- og velværeanlegg. De er lettere å få til å sitte godt i limet enn glassmosaikk.
- Ved valg av natursteinsmosaikk må man ikke bruke marmor i nærheten av klosetter eller urinaler. Syrer tærer overflaten.
- Velg helst gjennomfarget mosaikk i dusjniser. Vann som blir stående i limet kan gi uønskede fargeforskjeller mellom våte og tørre partier om det brukes gjennomsiktig glassmosaikk med fargebelegg på baksiden.

Referanser:

SINTEF Byggforsk byggdetaljblad nr 571.508 : Keramiske fliser. Typer og egenskaper.

Byggkeramikkforeningen informerer nr 1/2007: Glassmosaikk

Byggkeramikkforeningen informerer nr 7/2005: Glassmosaikk og glassfliser

Bilder: Utlånt fra BKF's medlemmer samt Solveig Aalberg (knappemosaiikkunst